

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy

92

Hely

Görgei Arthur

Idő

"1925"

Személy

Forrás:

Szózat

36

1925. 1. 25.

(Köt. v. füz.)

Beszélgetés Görgei Artur fiával

A hetvenéves Görgey Kornél édesatyjáról

Ki gondol ma, ebben a tülekedő világban történelmi alakokra? S kinek jutna eszébe, hogy azok gyermekei talán éppen itt járnak közöttünk, sokszor egészen olyan arccal, tekintettel, mint apáik, csak az idők mások s a fiúk már nem csilnáhattak történelmet...

Például: Ott megy Görgey bácsi! — kiáltja valaki. Senki se fordul meg. Valószínűleg magyárosított Görgei — gondolják az emberek s tovább mennek.

Nagy tévedés! Görgey bácsi igazi Görgey, a nagy Görgey fia s egészen olyan az arca, mint a híres tábornoknak, az édesatyjának.

Egy egész délután volt alkalmunk a hadvezér fiával beszélgetni s bár Görgey Kornél túlszerény s intervjút senkinek sem ad, mégis csak elmond egyetnást, ami minket, mai embereket nagyon is érdekel.

— En hivatalnok vagyok — mondja. — Nekem a kultuszminiszter a princípálisom s intervjút csak akkor adnék, ha azt ő is megengedné.

— Tehát nem intervjút Görgey bácsi! Csupán egy kis beszélgetést!

Erre már el is kezdjük a fesztelen csevegést. Az öreg úr pettyes kubaszivarral kínál, barát-

ságosan leültet s azt mondja: De ne jegyezzen kérem semmit! Nem is jegyeztem, csak úgy emlékezetből írom meg azt, amit ő mondott. De adjuk át a szót Görgey Kornélnek:

— Az öreg édesapám, amikor a reá vonatkozó memoárokat Görgey István nagybátyám halála után újból sajtó alá akarták rendezni, úgy emlékszem, maga közölte azt az óhajtását, hogy a *Kossuthra* s általában az ellenfeleire vonatkozó élesebb helyek hagyassanak el. Az apám tehát ugyancsak objektív volt.

— Minő adatok vannak Görgey bácsinak birtokában nagynevű atyját illetően — kérdeztük.

— Ami nálam volt, ez abból a forrásból származott, amit boldogult anyám nekem elbeszített. Az ő elbeszélését, szabad előadását én aztán formába öntöttem s lediktáltam ugyancsak édesanyámnak. Ezt azért tettem, mert anyám francia származású volt, én pedig irodalmi formát kívántam adni az ő érdekes beszélgetéseinek.

— Hova lettek ezek a memoárok?

— En átadtam Nagy Miklósnak, a Vasárnapi Ujság egykori szerkesztőjének. Tőle később Görgey Alberthez kerültek, aki azokból többet tudomásom szerint közzé is tett. Apám nem kívánta, hogy túlzottan kardoskodjanak mellette, mert ő meg volt győződve a maga igazáról. En is azt mondom, hogy a vehemens pártolók, akik Gyulai Pál óta s annak nyomán felléptek, többször inkább ártottak, mint használtak. Varniok kellett volna az idők megújítását, amikor a magyar intelligencia önmaga sürgette volna a „perújítást”.

Kik élnek még a rokonok közül?

— Többen. Közélsőbbiek és távolabbiak is: Návay Emil, *Latinovicsék*, *Sántháné*...

Mutat egy igen érdekes fényképet is atyjáról, ami 1861-ben készült. Erről másolatot is csinált Szenes Ödön.

Elmondja, hogy mikor az öreg *Viktring*-ben élt s nem akart adózni az osztrák parancsra, a kormány egy bakát küldött a házba, akit bűntetésből el kellett tartani.

Lással! — folytatja — az a munka is, amit a Franklin Társulat adott ki 1911-ben (Görgey élete és működése), még ott hever a kiadónál: Fele sem fogyott el. Pedig aránylag kevés példányban nyomták ki.

Előkeresi aztán a „Gazdátlan Levelék” egy példányát. Irta Görgey Artur. Ez 1905-ig két kiadást ért. Ebben van ez a mondat:

„Mindössze is azt kívánom, hogy gyermekeim a házában boldoguljenek!”

— No, és Görgey bácsi?...

— En... Mit mondjak én, magamról kérem... Klagenfurtban születtem 1855-ben. Most multam 69 éves. Egyetlen fia voltam az öregnek. Nővérem, Berta, gróf *Bubna* Ferencnek lett a felesége, miután első férjétől, *Bohus* Lászlótól elvált. Bertáék Ausztriában, Karinthiában éltek. Édesanyámat *Auboin* Etelkának hívták. 1822

évtől született s 1900-ban hunyt el Lőcsén, hova már korábban visszavonult. Nála nevelkedtem, majd Késmárkon. A jogot Budapesten végeztem s lettem az államvizgát. Tanulótársaim közt sok a kiváló ember, így dr. *Bökay* János, *Angyal* Dávid és mások. A Görgey ellenes hangulat bizony piros fonalként húzódik végig az én életemen is. Voltam a m. kir. postánál mint tisztviselő s titkár gróf *Csáky* Gyula főispán mellett Lőcsén. A németet úgy beszéltem, mint a magyart, bár anyanyelvem természetesen a francia volt, de ezt már nem bírom úgy, mint a németet. Beszélék még angolul s keveset értek az olaszhoz is.

S jelenleg Görgey bácsi?

— Most itt vagyok a kultuszminisztériumban, mint tiszteletdíjas.

Bár a vallás- és közoktatásügyi minisztériumban semmit sem sikerült megtudnunk, magánértesülésből megállapítottuk, hogy Görgey Arthur fia a X. fizetési osztály 2. fokozatának megfelelő illetményeket élvezi, de nem mint ki-nevezett, hanem mint tiszteletdíjas, mint fentebb már érintettük. Ugyancsak esedékesek részére az idevonatkozó kedvezmények is.

— Elég kevés s Görgey bácsi tőri is a fejét (szép klasszikus feje van), miként pótolhatná ki ezt a kis jövedelmet.

Jankovich minisztersége idején, 1914-ben ke-

rült a minisztériumba. Addig jobbara külföldön élt. *Hosven*, a tudós egyetemi tanár hívta fel rá Jankovich figyelmét. Eleinte az ág. hitv. evang. lelkészek s ezek özvegyei nyugdíjának a törzskönyvvezetésénél alkalmazták, most azonban, hogy a nyugdíjakat a konventnek s ágostai felügyelőségnek utalják, ez a munkaköre megszűnt s dr. Tóth miniszteri tanácsos mellett személyi titkári teendőket végez. Minden munkakörében használható s ügyes ember az öreg Görgey bácsi, aki nagy nyelvismerete, rendkívüli intelligenciája s világlátottsága mellett is napjainkban ezzel a kis pozícióval kell, hogy beérje. Járt Amerikában. S valamikor egy nagy könyvkiadó is igénybe vette az ő szolgálatait. Mikor ismét a magyar fővárosba került, eleinte Budán, a gaviér *Bartos* Róbert miniszteri tanácsos segített neki a lakáskeresésnél.

— Nős, Görgey bácsi?

— Nem.

— Jelenleg hol lakik?

— Ideiglenesen a Rózsa utcában.

Nagyszerű összeköttetései vannak, de nem hivalkodik.

— Nem járok sehova. Nem érintkezem senkivel — mondja rezignáltan.

Valamit mégis megtudunk. Hogy pontosan elvégzi hivatali teendőit. Délután kettőkor elkölti ebédjét egy tisztviselőtkezdében, aztán betér a Szabadság-kávéházba, ahol egy sarokban — az ő szokott kedves helyén — szemlét tart a külföldi lapokban.

— Engem csak a külpolitika érdekel — jegyzi meg önmaga is.

Négy óra tájban felnéz a kultuszba. Ott van hét, félnyolcig, aztán hazasétál s olvas. Rendkívül szereti a könyveket.

Jellemét eléggé tükrözik karakterisztikus vonásai. Minden tekintetben úr. Hogy mily de-

rehasan s mekkora fűi szeretettel tudott atyjához ragaszkodni. Ideiktatunk egynéhány lapközleményt, amik, bárhogyan is ítéljük meg a dolgokat, csak tiszteletet váltanak ki belőlünk.

Verhovay Gyula lapja, a *Függetlenség* például így ír Görgey Kornél egy ifjúkori afférjáról:

1884. május 12. (Hétfő.)

„Véres piztolypárbajról beszélnek most városzerte, melyet a szabadságharc egyik szomorú emlékü tábornokának hasonlóvá fia: G. Jogh. vívott L. orvosnövendékekkel. A párbaj előzményei a következők: L. többek társaságában néhány nap előtt egy nyilvános helyiségben létesen nyilatkozott G. tábornokról s annak a szabadságharcban viselt dolgaíró. Erre a szomszédasztaltól felállt egy fiatalember s magát bemutatván megjegyezte, hogy ő ama tábornok fia s a sértésért elégtételt fog venni. Másnap G. segédei csakugyan megjelentek s felük nevében kihívták L. orvosnövendéket. A két fél segédei háromszori golyóváltásban 20 lépésről 5—5 lépés avanceval állapodtak meg. A párbaj 4 nap előtt ment végbe a főváros határában. G. először lőtt s lövése L. jobb combjába furdott, átvágva a főeret is. L. most élet és halál között vívódik fővárosunk egyik sebészeti klinikáján. Az orvosok nem sok reményt kötnek életéhez. G. segédei V. J. és B. Z. J. L. segédei P. J. és Sz. K. Az affaire, úgy halljuk, ezzel még nincs befejezve, mert G.-nek többekkel kell még megverekednie.“

Pesti Napló 1884 május 15. (134. szám.) „Görgey Artur fia, mint a lapok is említették, párbajra kihívott és súlyosan megsebesített egy orvosnövendéket, ki azt mondta, hogy Görgey Artur áruló. Erre azt mondja egyik lapíró: „Egy történelmi alakról, amilyen Görgey, joga van mindenkinek ítéletet mondani. Ezen ítélettel szemben csak a bizonyítás kötelezettsége foroghat fenn, de nem a fegyveres elégtételadás“. A mi nézetünk szerint ez az éremnek az egyik fele. A másik az, hogy a fiúnak, ki atyja ily vádolatáért fegyverre száll, az elégtételt nem lehet megtagadni. És ez az éremnek a másik fele.“

Az L. orvosnövendék *Lengyel József* volt.

Egy másik újság még azt is megjegyzi, hogy Görgey Kornél lövése „a távolságmérő sétapálcát szétforgácsolta“. (Egyetértés, 1884 május 14. (szerda.)

— Ezek persze már csak a múlt emlékei...

— Egyszer Braun likörgyárosék is tetek ajánlatot Görgey Kornélnak, de ő a felajánlói állást nem fogadhatta el. Azt is megkísérelték, hogy Amerikában maradjon. Deponáltak is részére pénzt, nagyobb összeget, mert Görgey Istvánék kényelmesebb s jobb megélhetést véltek ott részére biztosítani, de Görgey bácsi csak hazavágyódott... Itthon pedig egyszer hosszabb ideig betegeskedett s akkor Rákospalotára vonult vissza.

— Telnek az évek. A kiváló, a jelesek fia is megöregsznek s bár itt járnak soraink között, szerényen, alázatosan meghuzódva gondjaik teplében, nekünk valahogy mégsem tetszik, ez a hétköznapi megvilágítás... Szeretnők, ha a nagyemberek utódai olyan milieuban élének, mely hozzájuk méltó! De hát nem is lennének magyarok, ha nem így volna... Magyar sors! Valami voltam! Ma már nem vagyok. De élek a múltból, az emlékekből...

Mátrai Ferenc Béla.